

A KONSTANZI ZSINAT

„Minden önmagában meghasonlott ország elpusztul.” (Lk. 11, 17.) Krisztus Urunk földi országa, a katolikus Anyaszentegyház, a XIV. század végén ugyan-csak mélyre zuhant a meghasonlás örvényében. A hetvenéves avignoni fogság gyümölcsei megérték. A pápák függetelensége megszűnt. A javaitól megfosztott Kuria először csak kényszerűségből, (avignoni építkezések!), utóbb már megszokásból egyre nagyobb értékben elanyagiasodott... Amikor pedig lelkiismerete szavának és a kereszténység sürgetésének engedve XI. Gergely 1377-ben végleg visszatért Rómába és a következő évben meghalt: a francia bíborosok, bár többségük ott volt a konklávében, rövidesen megtagadták az engedelmes-séget az új pápának, VI. Orbánnak és ellenpápát választottak. 1378-tól 1417-ig ez a viszály emésztette az Egyház életerejét. Törvényes pápák voltak ezalatt: VI. Orbán (1378—1389), IX. Bonifác (1389—1404), VII. Ince (1404—1406), XII. Gergely (1406—1415) és V. Márton (1417—1431).

Ugyanakkor Olasz-, Francia-, Spanyolországban, sőt az 1410-es években bizonyos mértékig még Zsigmond országaiban is az ellenpápáknak hódoltak. Ezek voltak: VII. Kelemen (1378—1394), XIII. Benedek (1394—1423), V. Sándor (1409—1410) és XXIII. János (1410—1415).

Volt olyan időszak, amikor egyszerre három bíboros tekintette magát párt-hívei választása alapján pápának és követelt engedelmisséget a világegyház-tól. Egymást és egymásnak a híveit kölcsönösen kiközösítették. Az 1410-es évek elején a katolikus világ már igazán nem tudta, kire hallgasson. Például a jö-vendőlés, csodatevés adományával kitüntetett Ferreri Szent Vince is egy ideig az ellenpápa híve volt. Ez a zűrzavar eredményezte, hogy a hittudósok között megerősödött az a vélemény: egyetemes zsinat elé kell vinni a kérdést és a zsinat határozatának a pápa is köteles engedelmeskedni. A zsinat pápafölötti-ségének (*concilium supra papam*) elve ugyan beleütközött a krisztusi rendel-kezésbe, de a jelen esetben a gordiusi csomót ez az álláspont oldotta meg. A rendkívüli bajok orvoslására az Egyház láthatatlan feje rendkívüli eszköz al-kalmazását engedte meg.

Az Egyház egységének helyreállításában oroszlánrészre volt Zsigmond ki-rálynak. Ez eléggé közismert dolog a történelemtanulmányokból. Nem is akarom ezt részletezni. Csak olyan mértékben utalok rá, amennyire kitűzött célom megvilágításához szükséges. Inkább arra szeretnék rámutatni, amiről a kül-földi irodalom mélyen hallgat, sőt még a nagy nyugati egyházszakadást tár-gyaló magyar írások is könnyedén átsiklanak felette: hogy *a rendezés munká-jában Zsigmond egyházi tanácsadói között nagy szerepet játszottak a magyarok.*

A konstanzi zsinat történetével foglalkozó külföldi kiadványok (v. d. Hardt, Hefele, Finkle, Schnürer, Pastor stb.) e munkatársak nevére hallgatnak. Szá-munkra már ez a némaság is sokat jelent. Jelenti azt, hogy akik a király mel-lett voltak, azok nem németek, csehek voltak. Ha ilyenek lettek volna, bizonyos, hogy megörökítették volna a nevüket. De ennél többet is tudunk. Zsigmond király uralkodásának második felében más népeivel szemben feltűnően ked-velte a magyarokat. Valóságos magyar környezetet teremtett udvarában. Sógor-ságba jutott Garay nádorral. Bizalmas körben szívesen beszélt magyarul. A konstanzi zsinatra, az aacheni királykoronázásra, a római császárkoronázásra magyarok kísérték. Nagyváradon Szent László sírja mellett temettette el magát. Egy időben azzal a gondolattal foglalkozott, hogy a bázeli zsinatot Budára téteti át. Ezzel kapcsolatban már a külföldiek elhelyezésének a kérdését is tanulmá-nyozta, mert összeíratta a budai házakban a férőhelyeket.¹

Zsigmondnak és a magyaroknak ez a szoros kapcsolata jut kifejezésre a

konstanzi zsinat eseményeiben is. Okleveles bizonyítékunk erre nem sok, de ami van, az sokat mond. Jól tudjuk, hogy az országok sorsát érintő diplomáciai egyezmények, egyházi konkordátumok nem emlékeznek meg azok nevééről, akik a részletmunkák küzdelmeiben verejtékeztek. A hivatalos kiadványokon csak az államfők, miniszterek neve látható. A *Fontes Juris Canonici* kötetei Gasparri bíboros államtitkár neve alatt jelentek meg, pedig közismert tény, hogy az egészet Serédi Jusztinián állította össze. A konstanzi zsinat eredményeit legfőbb fokon Zsigmond királynak köszönhetjük. De nyilvánvaló, hogy a részletkérdésekben mellette is ott voltak az egyházjogász tanácsadók. Találunk-e köztük magyarokat? Aldásy Antal a nagy nyugati egyházszakadás történetét csak 1389-ig, VI. Orbán haláláig ismerteti.² „Zsigmond és Spanyolország” című akadémiai székfoglalója már szorosán tárgykörünkbe vág, mert arról szól, hogyan próbálta Zsigmond lemondásra bírni Perpignanban XIII. Benedek ellenpápát. De a király kíséretéből csak Garay nádort említi néhány szóval, mint akinek szerepe volt a tárgyalásokban. Értekezése legvégen, az utolsó jegyzetben, mintegy házagkitöltés gyanánt még ezt mondja: „Amidőn Zsigmond Perpignanba menet Narbonne-ba ért, augusztus 27-én a narbonne-i érsektől 500 scudot vett kölcsön, november 27-én pedig 200 frankot. Ezen összegekről november 27-én állította ki a kötelezvényt, amelyben a pénz visszafizetését Konstancban ígérte eszközölni. A pénzt Benedek székesfehérvári prépost vette át a király nevében az érsektől.” Egy király mellett működő tanácsosnak a szerepe olyan fontos ügyben, mint ami a spanyolországi utat is szükségessé tette, nem merülhetett ki kölcsönszerző tevékenységben. Királyi oklevelekből látjuk, pedig azok sem írtak meg részletesen mindent, hogy Benedek prépost és magyar társai ennél sokkal többet tettek: az Anyaszentegyház egységéért fáradoztak, magyjelentőségű diplomáciai tevékenységet fejtettek ki. — Karácsonyi Jánosnak „Magyarország és a nyugati nagy egyházszakadás” című, 1885-ben megjelent doktori értekezése az őt jellemző fáradhatatlan adatgyűjtéssel összeállítja a konstanzi zsinaton megjelent magyarok névsorát, röviden megemlékezik Zsigmondnak és magyar kíséretének tevékenységéről, de inkább azt vizsgálja, milyen következményekkel járt az egyházszakadás hazánkra nézve. — Részletesebben szól a tárgyalásokról Fraknóinak „Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római Szentszékkal” című műve. De még az ő adatait is sikerült oklevelekben bujkáló, eddig talán figyelemre nem méltatott bizonyítékokkal kiegészíteni.

Kezdetben Zsigmond és Magyarország ingadozás nélkül a törvényes pápa mellett állott. Ennek következménye, hogy azokat a francia eredetű szerzetesrendeket, amelyeknek fő monostora Franciaországban volt és a legfőbb irányítást most is onnét kapták, ott kellett megjelenniök a nagykáptalanokon, az 1380—90-es években a törvényes pápa felmentette a francia felsőbbségnek tartozó engedelmesség alól, önálló magyar apátokat, kormányzókat állított élükre. Ezt tudjuk a bencésekről, ciszterciákról, premontreiekről.³ De a francia udvar iparkodott nézeteinek megnyerni Zsigmondot. Erre vall, hogy az 1398. évi rheimsi fejedelmi összejövetelen Vencel német császár testvérének, Zsigmondnak a nevében is ígéretet tett, hogy a francia királlyal egyetértve IX. Bonifácot lemondásra fogják felszólítani. A fejlemények láttára Kanizsai János esztergomi érsek szóval és írásban figyelmeztette a királyt, hogy szakadár ne legyen.⁴ Zsigmond ekkor nem is állott az ellenpapa oldalára. De a szerencsétlen helyzet csakhamar úgy alakult, hogy akarva-nemakarva kezébe kellett vennie az események irányítását és tárgyalnia kellett az ellenpápákkal is.

Az egység helyreállítása felé az első lépést a törvényes pápa tette meg. XII. Gergely már trónralépésekor megígérte a bíborosoknak, 1407. elején pedig követe útján jelentette Zsigmondnak és a magyar főpapoknak, hogy hajlandó lemondani, ha ellenfele, XIII. Benedek is követi példáját. 1409. szept. 4-én a

civildalei zsinaton még abba is beleegyezett, hogy a pápaválasztás helyét Ruprecht német császár, László nápolyi és Zsigmond magyar király állapítsa meg.⁵ De a választásra nem került sor. XII. Gergely nem mondott le, mert az erőszakos, végtelenségig makacs Luna Péter (XIII. Benedek) nem engedett. Másrészt megnehezítette Zsigmond munkáját az a körülmény, hogy két halálos ellensége, Ruprecht és Nápolyi László is a törvényes pápa híve volt.

Az 1410. esztendő végre kimozdította a kérdést a holtpontról. Május 3-án meghalt V. Sándor ellenpápa és helyébe pártja május 17-én megválasztotta a hatalmas, eszes, de fondorlatos, eszközökben nem válogató nápolyi Cossa Boldizsár bíborost, aki XXIII. Jánosnak nevezte magát. A következő napon, 18-án Ruprecht császár is meghalt. Németország legtöbb választófejedelemre XXIII. Jánost pártolta. Ennek következménye, hogy a német császári trónra törekvő Zsigmond is melléje állott. Néhány hét múlva, júniusban már követtséget küldött hozzá Bolognába. Az ünnepélyes küldöttség feje a spanyol ősköltői származó, Firenzében született, de már kiskorában Budára került Scolari Fülöp, hazánk történetében Ozorai Pipo temesi főispán néven ismerős főúr, szónoka pedig az ékeesszavú székesfehérvári prépost, Zólyomi Benedek volt, akiből később győri püspök lett.

Zsigmond a megegyezésnek feltételeket szabott. Ezek közül a szorosan vett egyházi jogi természetű kívánságokat (gondolunk itt elsősorban a főkegyúri jogra) XXIII. János ugyan nem teljesítette, de készséggel megadta a királynak és híveinek a felmentést az 1403. évi felkelés után jogtalanul elfoglalt egyházi jövedelmek visszatérítésének kötelezettsége alól. Hozzáfűzte azonban, hogy Zsigmond és alattvalói a jövőben az Egyház szabadságát tiszteletben tartják. Kijelentette a pápa azt is, hogy Nápolyi Lászlóval szemben Zsigmondot ismeri el Magyarországot királyának és támogatni fogja ellenségeivel szemben. Ilyen értelemben a tárgyalások augusztus elején befejeződtek. A követség kánonjogi tanácsosát, Benedek prépostot XXIII. János már július 21-én apostoli főjegyzővé, protonotáriussá nevezte ki.⁶

Zsigmondot 1410. szeptember 20-án a német választófejedelemek egy része, 1411. július 21-én pedig valamennyien német-római királlyá választották.⁷ Ami eddig inkább csak egyéni törekvés formájában élt benne, hogy a három részre szakadt Anyaszentegyházat egy fő alatt egyesítse, az most neki, mint a legfőbb keresztény fejedelemnek már kötelességévé vált. A nála megszokott szerénységgel hozzá is látott feladatához. A különböző lehetőségek mérlegelése közben arra a meggyőződésre jutott, hogy legeredményesebb lesz, ha személyesen tárgyal XXIII. Jánossal. Ezért Olaszországba készült. 1413. nyarán Dél-Itáliában, Felsőolaszországban tartózkodott s érintkezésbe lépett XXIII. Jánossal. A comói megbeszélésekre kiküldött bíborosoknak határozottan megmondta, hogy az Egyház helyzetén csak egyetemes zsinat segít. Ennek helyéül meg is jelölte Konstanzt. Közben a törvényes pápa megbízottjával, Rimini urával, Malatestával is tárgyalt. Miután XXIII. Jánosnak, XII. Gergelynek a kiküldöttjeit sikerült bizonyos mértékig megnyerni, hogy a gondolat kútba ne essék, hogy XXIII. János vissza ne lépessen, Zsigmond 1413. október 30-án már fel is szólította az egész keresztény világot, hogy gyűljön össze Konstanztban egyetemes zsinatra.⁸

Ilyen előkészületek után indult Zsigmond Lombardiába XXIII. Jánoshoz. Kíséretében voltak az egyháziak közül Zólyomi Benedek, Késmárky György győri szentadalbertihegyi prépost, Thordassy János esztergomi, váci, budai kanonok, a világiak közül Ozorai Pipo temesi főispán, Csapy András, a sárkányrend vitéze, Rozgonyi István és György, Buzlay Balázs és még mások.⁹ Zsigmond és XXIII. János 1413. december elején találkozott Lodiban. Az itt meginduló és Cremonában folytatódó tárgyalásokon tevékenyen közreműködött Zólyomi Benedek. 1415. február 2-án Konstanztban kiadott levelében hálás szívvel is-

meri el a király, hogy tanácsosa, Benedek prépost fáradságot, költséget nem kímélve milyen hathatósan közreműködött ezeken a megbeszéléseken. Jutalmul őt és alsóvadászterti rokonait az esztergomi érsek jobbágyai közül nemesi rangra emelte.¹⁰ A tárgyalások eredménye az lett, hogy XXIII. János december 9-én bullát adott ki, amellyel 1414. nov. 1-re Konstanz birodalmi városba egyetemes zsinatot hívott össze.

Az a fontos körülmény, hogy az égető bajok orvoslására a kezdeményező lépést a világi hatalom tette meg, az egész zsinatra rányomta bélyegét. Ennek legfeltűnőbb megnyilatkozása az volt, hogy világi hívek, főurak, városi követek is résztvettek a tanácskozásokon, de csak az egyházzsakadást és a fegyelmi ügyeket illető kérdésekben. Itt szavazati jogot is kaptak. A másik rendkívüli mozzanat abban jutott kifejezésre, hogy a zsinati tagok nem fejenként, hanem nemzetenként szavaztak a nyilvános ülések határozathozatalai alkalmával. Az egyes tagok csak saját nemzetük részleges gyűléseiben érvelhettek és szavazhattak. A nyilvános üléseken szavazati joga volt Angliának, Franciaországnak, Itáliának, Német- és később Spanyolországnak. A kisebb népek képviselői az említett nagyok közül valamelyikhez csatlakoztak, a magyarok a németekhez.

Zsigmond a kíséretében lévő magyar főurakkal, nemesekkel és udvari papjaival 1414. december 24-én érkezett meg Konstanzba. (Az éjféli misén, mint diákonus, ő énekelte az evangéliumot!) Egykorú feljegyzések szerint a negyedfél esztendeig tartó zsinat alatt kétezernél több magyar tartózkodott Konstanzban.¹¹ Karácsonyi összeállította a nevezetesebbeknek, az oklevelekben is szereplőknek névsorát. Ezekből emeljük ki a következőket:

Egyháziak: Kamizsay János esztergomi érsek 160, mások szerint 260 kísérel, Brenti András kalocsai érsek 28 kísérel, Scolari András váradi püspök, Dominis Simon traui (dalmát) püspök, Miklós ceretei címzetes püspök, győri segédpüspök¹², (Karácsonyi említ még három segédpüspököt Magyarországról, de kilétüket ő sem tudta megállapítani.) A káptalanokból megjelent: Benedek székesfehérvári prépost, Zsigmond tanácsosa, 20 kísérel, János esztergomi prépost, birodalmi alkancellár, Péter, az esztergomi Szent István-káptalan prépostja, Csetneki László esztergomi Szent György-mezei prépost, Uski János pécsi prépost, királyi alkancellár, Késmárky György győri Szent Adalbert-hegyi prépost, Lukács kalocsai prépost, László egri prépost, Lambert ó-budai prépost, Henrik prépost (e két utóbbi a budai egyetemet is képviselte), Domonkos aradi prépost, Rozgonyi Simon nagyszebeni prépost, Henrik váradi kisprépost, Tamás esztergomi kanonok, a kánonjog doktora, Békássy Miklós sasvári főesperes, Mihály szépesi olvasókanonok, Domonkos váradi örkanonok, Szinmay Péter, a királyi kápolna őre. Szerzetesek közül a garamszentbenedeki apát 18 kísérel, Szentháromsági apát 12 kísérel¹³, Kapornaki apát 12 kísérel, Kolozsmonostori apát 6 kísérel, ezek bencések; Pilisi cisztercita apát 7 kísérel, Vránai johannita perjel.

Főurak: Garay Miklós nádor 300 főnyi kíséreltel, Széchy Miklós volt nádor fényes kíséreltel, Stibor vajda 60 főnyi kíséreltel, Szántai Laczk Dávid erdélyi vajda, Albeni János horvát-dalmát bán, Maróthy János volt macsói bán, Tar Lőrinc főpincemester, Lévai Cseh Péter főlovászmester, Marczaly Dénes somogyi főispán, Ifj. Garay Miklós, Kórógyi Fülöp, Perényi Miklós, Héderváry Lőrinc, a királyné főlovászmestere, Móriczhiday János, Zudar István, Simon, Jakab, Benedek stb.

A kisebb nemesek közül is huszonhatot név szerint felsorol Karácsonyi, de hozzát teszi, hogy ezenkívül még tizenöt ismeretlen nevű főúr és nemes is előfordul az oklevelekben, nevük azonban az egykorú iratokban annyira eltört, hogy kilétüket nem lehet megállapítani. A városok közül követeket küldött Buda, Pozsony, Nagyszombat, Sopron, Kassa, Kolozsvár, Gyulafehérvár, Brassó.¹⁴

A magyar püspökök, egyetemi tanárok és városi követek legnagyobb része csak 1417. elején ment ki a zsinatra. De annál fontosabb, sorsdöntő szerepet tölthettek be ott kezdettől fogva a magyar világi urak és a király környezetéhez tartozó papok, különösen Zólyomi Benedek.

XXIII. János nem tudta megnyerni a zsinat bizalmát. Sőt azt kellett látnia, hogy az ellenszenv egyre fokozódik vele szemben. XII. Gergely a zsinatnak is megígizte, hogy kész lemondani, ha a két ellenpápa is hasonlóképpen cselekszik. Garay Miklós nádornak nagy része volt abban, hogy XXIII. János a lemondás gondolatával megbarátkozott. Elhatározását 1415. március 2-án a zsinatnak be is jelentette. Lépését azonban csakhamar megbánta. Március 20-án Frigyes osztrák herceg segítségével, lovásznak, mások szerint katonának öltözködve megszökött Konstanzból. Írást hagyott hátra, amelyben a zsinatnak minden határozata ellen tiltakozik és bíborosait magához rendeli Schaffhausenbe. A felbomlással fenyegető zsinatot Zsigmond erélyes fellépése mentette meg a válságos helyzetből. Hadait rögtön a herceg és a menekülő ellenpápa után küldte. Frigyes csapata vereséget szenvedett. A fogságba esett XXIII. Jánost a zsinat Konstanz közelébe, Rudolfszellbe hozatta és őrizetét háromszáz magyar katonára bízta. A megalázott Frigyeset Garay nádor kísérte a zsinat elé, ahol a herceg nyilvános ülésen kért bocsánatot és kegyelmet Zsigmondtól.

Május 29-én a zsinat XXIII. Jánost megfosztotta a pápaságtól, amibe az bele is nyugodott. A higgadságot és méltóságot mindig megőrző törvényes pápa, XII. Gergely látta, hogy az Egyház békéjét áldozathozatal nélkül helyreállítani nem lehet — időközben mondta ki a zsinat a pápafölöttiség hírhedt elvét —, azért követet küldött Zsigmondhoz ezzel az üzenettel: ha a most együttlévő zsinat nem tekinti magát törvényesnek, mert a törvénytelen pápa hívta össze, ha beleegyeznek abba, hogy most ő hívja egybe, de azon sem Cossa, sem hívei nem elnökölnek, akkor ő is lemond a pápaságról. A zsinati tagok elfogadták e föltételeket. Az 1415. július 4-én megnyitott ülésen Zsigmond elnökölt. XII. Gergely megbízottja felolvasta a pápa bulláját, amellyel a zsinatot most törvényesen összehívja, azután bejelentette lemondását. XII. Gergely, családi nevén Correr Angelo azután, mint portói bíboros-püspök, meg is jelent a zsinaton és általános tisztelet övezte 1417-ben bekövetkezett haláláig.

1415. július végén Zsigmond 1400 főnyi magyar kísérettel Spanyolországba indult, hogy az ott tartózkodó XIII. Benedeket is lemondásra bírja. Vele ment alkancellárja, Késmárky György győri szentadalberthegyi prépost, tanácsosa, Zólyomi Benedek, udvari káplánja, Náray Miklós győregyházmezei áldozópap is. Garay nádor előre utazott, hogy az útvonalak biztonságáról gondoskodják és a tárgyalásokat előkészítse. Mivel XIII. Benedek az arragoniai Perpignanban lakott, Garay rábírta az arragoniai királyt, hogy támogassa törekvéseiben Zsigmondot. Ferdinánd király meg is esküdött a nyakában függő szent kereszt ereklyére, hogy ha Luna Péter nem enged, ő is, a többi spanyol uralkodó is felmondja neki az engedelmisséget. Garay ennek alapján értesítette Zsigmondot, hogy a siker reményével jöhet Perpignanba. Zsigmond augusztus 18-án meg is érkezett. A nyakas Luna Péter azonban megkötötte magát. Hogy a lemondásra ne is kényszeríthessék, a további tárgyalások elől megszökött. Bevette magát Peniscola várába Valencia mellett s onnét azt hirdette, hogy az igaz Egyház övele van Peniscola várában, amint egykor az egész emberiség Noé bárkájában volt. De a nagyhangú kijelentések már hatástalanok maradtak. Zsigmond útjának meglett az az eredménye, hogy a spanyol királyok is magára hagyták Luna Pétert.

Zsigmond azután átment Párizsba, majd Londonba, hogy a francia és az angol királyt is megnyerje terveinek. Anglia királyában ugyan szövetségest talált, de a francia ellenük dolgozott. Oka lehetett ennek, hogy Anglia és Franciaország között kegyetlen háború dúlt ekkor, de talán az avignoni pápaság

gondolata is kísértett még a francia lelkekben. Zsigmond ezért 1416. augusztus 15-én Canterburyben a francia király ellen szövetséget kötött Henrik angol királlyal. Fáradozásairól már június 2-án Westminsterben kelt levelével értesítette a konstanzi zsinatot.¹⁵ Feltűnő, hogy mindkét levél záradékában magyar királyságának uralkodási éve olvasható, sőt a június 2-i levél befejezése egyenesen ezt mondja: „Az egyetemes Anyaszentegyháznak szószólója és ragaszkodó fia, Zsigmond, Isten kegyelméből a magyaroknak stb. mindig fölséges királya.”¹⁶ Többi országának nevét meg sem említi, még német-római királyságát sem. Ebből is joggal következtetjük, hogy Zsigmondot magyarok kísérték el, magyar kancellária működött mellette Londonban, nem német. Más iratokból egyébként is tudjuk, hogy Zólyomi Benedek, Náray Miklós vele ment Arragoniába, Franciaországba, Angliába, mert itt tanúsított hűséges szolgálataikért, az Egyház egységének előmozdításáért, a király személyét tekintéllyel képviselő diplomáciai ügyességükért jutalmazta meg később a király Benedeket és rokonságát, érsekalsóvadkerti Dömötört, acchai Sas Jakabot 1416. február 1-én Lyonban kiállított levele szerint a fejérmegyei Labdászvassán és Jégháza birtokával¹⁷ a mai Baracska, Martonvásár vidékén. Zsigmond udvari káplánjának, Náray Miklósnak pedig ugyanilyen természetű érdemeiért kétségtelenül a király előterjesztésére V. Márton pápa 1417. december 7-én győri és veszprémi kanonokságot adományozott.¹⁸

Zsigmond nyugateurópai útja méltó eredménnyel járt. Az Egyház egységének kérdésében közös nevezőre hozta az uralkodókat, főpapokat. A makacs Luna Pétert a konstanzi zsinat 1417. július 16-án letette. Azután megtárgyalták az új pápaválasztás módzatait. Hosszas vitatkozás után abban állapodtak meg, hogy ezen kivételes alkalommal a jelenlevő huszonhárom bíboroson kívül az említett öt nemzetnek hat-hat, összesen tehát harminc megbízottja is vegyen részt a választásban. Ezek nov. 8-án konklávéba volnultak és 11-én Colonna Ottó bíborost választották meg pápának, aki az V. Márton nevet vette fel. Máltán zúgtak e hírre a harangok, máltán hangzott fel a Te Deum örömeinek — véget ért a gyászos nyugati egyházszakadás. Az a két ellenpápas kísérlet, amivel néhány nyugtalan ember a következő évtizedekben még megpróbálkozott, már nem jelentett veszedelmet az Egyház életében.

J e g y z e t e k :

- 1 Áldásy: A baseli zsinat áthelyezése Budára. 1900. 16 o.
- 2 Áldásy: A nyugati nagy egyházszakadás.
- 3 Karácsonyi I. m. 27.
- 4 A következőkben, ahol külön forrásmegjelölés nincs, Karácsonyit követjük.
- 5 Áldásy: Az 1409. évi cividalei zsinat története. 1896. 60.
- 6 Fraknói I. m. 318—321.
- 7 Karácsonyi I. m. 57.
- 8 Hefele: Conciliengeschichte, VII. 19—20.
- 9 Karácsonyi I. m. 57—58.
- 10 Hazai Okmánytár, II. 201—204.
- 11 Fraknói, I. 332.
- 12 Héderváry János győri püspök 1415 elején már betegeskedett, ez év végén meg is halt. Miklós segédpüspökkel kapcsolatban legyen szabad külgaztani Karácsonyi tévedését, aki azt írja, hogy Miklós spatulói származású ferencrendi szerzetesből lett a győri püspök helyettese, 1417. aug. 1-én pedig scardonai püspök lett, de még ez évben meghalt. A győri segédpüspök azonban pálos szerzetes volt, mindvégig Győrött maradt, ott is halt meg 1428. szept. 20-án. Mindezt pedig elmondja saját sírköve, ami a múlt század második felében még ott volt sírja felett a győri székesegyház Szent László-kápolnájának padlózatába illesztve, ma pedig a székesegyház sírkőgyűjteményei között látható.
- 13 Az oklevél csak abbas SS. Trinitatis-nak nevezi, azért nem lehet megállapítani, a lekeri, vagy a siklósi apátról van-e szó?
- 14 Karácsonyi. 61—66.
- 15 CD., X/V. 652—665.
- 16 Sacrosanctae Matris et universalis Ecclesiae Advocatus et Filius devotus, Sigismundus, Dei gratia Ungarorum etc. Rex semper Augustus.
- 17 H. O., II. 214—224.
- 18 Lukács Pál: XV. századi pápák oklevelei. I. k. 5. sz.